GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 7. Joi 10 (22) Ianuariu 1885.

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 Ianuariu st. v. 1885 s'a începutŭ **unŭ nou abonamentŭ,** la care invitămŭ pe onorații amicĭ și sprijinitori ai fóiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „

Pentru România și străinătate:
pe trei lunĭ **9 franci în aurŭ**
„ șése „ **18** „ „
„ unŭ anŭ **36** „ „

Din causa însemnatei scăderĭ a cursului biletelorŭ de bancă române, suntemŭ constrînșĭ a condiționá plata abonamentelorŭ în aurŭ, séu în hărtiă cu adausulŭ agiului.

Domnii abonațĭ noi suntŭ rugațĭ a ne trămite adresele D-lorŭ esactŭ arĕtându-ne și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Românii, Tronulŭ și opiniunea publică.
VI.

In ajunulŭ marelorŭ schimbărĭ din întrulŭ monarchiei, pe la începutulŭ anului 1866, foile din Viena vorbindŭ de petițiunea „celorŭ 1493 bărbațĭ românĭ“ așternută Tronului în ḍilele acele, făcură trista constatare, că dintre tóte țĕrile vastului imperiu habsburgicŭ numai Transilvaniei nu i-a fostŭ concesŭ a-șĭ espune francŭ Monarchului opiniunile cu privire la mĕsurile estraordinare, ce le pusese în lucrare guvernulŭ. Pre când Croației i s'a reservatŭ o „fóiă albă,“ pe care sĕ-șĭ pótă însemná dorințele sale, Transilvania a fostŭ condamnată la rolulŭ de privitóre mută.

Trecuse aprópe unŭ anŭ și jumĕtate dela conchiămarea dietei feudale din Clușŭ, fără ca Tronulŭ sĕ fi pututŭ afla adevĕrata opiniune a Românilorŭ în marea cestiune dela ordinea ḍilei. Dietă nu mai avémŭ, națiunea română nu mai era nicăirĭ representată, cu tóte că legile ardelene de egală îndreptățire națională erau încă în vigóre.

In împrejurările aceste fù înaintată Tronului petițiunea celorŭ 1493. Maiestatea Sa rĕspunse deputatului, care i-o presentà: „Contezŭ „pe credința D-vóstrĕ și în viitorŭ, éră dorințele „și cererile D-vóstre le voiu luá în considerare.“

Petițiunea a fostŭ trimisă de cătră cancelaria cabinetului împĕrătescŭ la cancelaria transilvană regéscă, ca sĕ-șĭ dea opiniunea asupra ei. Cancelaria a retrimis'o cabinetului cu următórea resoluțiune: „După ce regularea dreptului publicŭ alŭ Transilvaniei este reservată unei pertractărĭ deosebite, cancelaria crede, ca petițiunea sĕ rĕmână deocamdată neresolvată.“

Astfelŭ — ne spune cronica — s'a hotărîtŭ sórtea acelei petițiunĭ, care avea numai caracterulŭ unui actŭ eșitŭ din inițiativa unorŭ particularĭ. Regularea dreptului publicŭ alŭ Transilvaniei a fostŭ reservată dietei din Pesta și noi amŭ lăsatŭ sĕ trécă și acestŭ momentŭ de supremŭ periculŭ, fără ca printr'o acțiune generală și energică sĕ documentămŭ înaintea Tronului și a monarchiei: că nu numai câteva sute séu câteva mii de bărbatĭ, ci întregŭ poporulŭ românŭ este profundŭ nemulțămitŭ cu mersulŭ lucrurilorŭ și pretinde sĕ fie întrebatŭ și elŭ, când se tractéză de sórtea și de viitorulŭ Transilvaniei.

Cumcă, după ce ne era impusŭ pe terĕmulŭ parlamentarŭ rolulŭ de privitorĭ muțĭ, nu trebuia sĕ ni-lŭ mai impunemŭ și noi de bună voiă, nefolosindu-ne în mĕsura și estinderea cuvenită nicĭ de dreptulŭ de petițiune la corónă, acésta resultă chiar și din cuvintele, ce le-a pronunțatŭ nou numitulŭ comisarŭ regescŭ pentru Transilvania, comitele Emanuilŭ Pechy, în ședința guvernială la 8 Maiu 1867, când și-a înauguratŭ activitatea sa.

„Eu sêmțescŭ adêncŭ, — ḍise comisarulŭ regescŭ — și sciu, *câtŭ de mare greutate pune Maiestatea Sa ces. reg. apostolică pe liniștirea Transilvaniei...*“

Nu urmá óre din acésta împrejurare de sine, că în situațiunea periculósă și amenințătóre, în care ne aflamŭ, era datoria nóstră față cu Tronulŭ ca se probămŭ, că dorința sa de a ne vedé liniștițĭ nu se póte împliní, pe câtŭ timpŭ nu vorŭ fi luate în considerare dreptele nóstre cererĭ?

Nu este loculŭ aicĭ de a esaminá causele, cari ni-au împiedecatŭ ca sĕ lucrămŭ în deplină solidaritate așa cum cereau interesele nóstre naționale.

Ajunge ca sĕ constatămŭ defectele atitudinei nóstre, în urma căreia amŭ fostŭ și suntemŭ încă și aḍi privițĭ ca unŭ poporŭ, care este mulțumitŭ și liniștitŭ cu sórtea, ce i s'a creatŭ în acestŭ statŭ, puindu-se tótă nemulțumirea și tótă neliniștea numai și numai pe rĕboșulŭ unorŭ particularĭ, descrișĭ ca nisce turburătorĭ de profesiune.

CRONICA POLITICĂ.

Din când în cândŭ apare prin ḍiare câte o discusiune asupra înaintării Austro-Ungariei pănă la Salonicŭ. Ḍiarulŭ guvernului ungurescŭ »Pester Lloyd« dela 18 Ianuariu n. vorbesce într'unŭ articulŭ despre mergerea Austriei spre Salonicŭ ca despre o poveste. Iată ce minunatŭ începe guvernamentalulŭ ḍiarŭ articululŭ sĕu:

„Incă odată. N'amŭ gânditŭ, că în decursulŭ acestui deceniu va mai fi de lipsă, ca sĕ mai venimŭ odată la vechea fabulă de mergerea Austro-Ungariei la Salonicŭ. De nenumĕrate orĭ s'a declaratŭ din partea cea mai autoritară și în forma cea mai precisă, că cercurile decisive nicĭ gândŭ n'au la o astfelŭ de aventură, și că monarchia austro-unguréscă are probleme multŭ mai însemnate (Ungaria de a maghiarisa tóte naționalitățile nemaghiare câtŭ mai curêndŭ. — Red.) decâtŭ de a scóte din posesiune pe unŭ vecinŭ, cu care are dorința și interesulŭ de a trăi în pace și în amiciță. Și nu mai puținŭ ponderósă decâtŭ aceste declarațiunĭ oficióse ni s'a părutŭ totdéuna și încă ni se pare opiniunea poporațiunii de dincolo și de dincóce de Laitha, cugetarea representanțelorŭ poporului, carĭ sunt cu totulŭ în contra unorŭ întreprinderĭ în peninsula balcanică și carĭ în tóte împrejurările ar fi destulŭ de tari pentru de a zădărnicí acestŭ planŭ, când ar lua unŭ caracterŭ seriosŭ. In faptă despre înaintarea Austro-Ungariei cătră Salonicŭ vorbescŭ numai dușmanii monarchiei nóstre, carĭ din când în când înoescŭ fabula spre a umplea Porta și palatulŭ Sultanului de neîncredere cătră Austro-Ungaria. Lucru destulŭ de ciudatŭ ca acéstă fabulă sĕ stea în legătură cu misiunea lui Hassan Fehmi pașa la Londra. Din Constantinopole se aduce scirea, că Hassan Fehmi n'are numai misiunea ca sĕ facă o înțelegere cu Anglia asupra cestiunii egiptene, ci sĕ reclame și ajutorulŭ Angliei pentru unele eventualitățĭ, pe care Pórta le privesce mai ca sigure. Ce basă au aceste eventualitățĭ, ne lămurimŭ despre acésta prin următórele: Pórta crede că, reușindŭ Bismarck a învrăjbi pe Anglia și pe Franța și luândŭ Anglia Egiptulŭ definitivŭ în stăpânire, Austro Ungaria îndată va merge pănă la Salonicŭ și Rusia în acelașŭ timpŭ va face unŭ asemenea pasŭ în Asia mică. Tótă scirea acésta pórtă marca englesă și nu ne mirămŭ că »Daily News« află îngrijirile Porții fundate și că sguduirea cea mai de aprópe politică va avea astfelŭ de resultate. Noi din partea nóstră astfelŭ de resultate nicĭ nu le putemŭ privi ca fórte probabile, dar nicĭ ca probabile și de aceea noi credemŭ, că Pórta nu face bine, când face sĕ influințeze asupra decisiunilorŭ sale și asupra atitudinii sale îngrijirea de eventualitățĭ, care în sfera posibilitățilorŭ politice a unui viitorŭ calculabilŭ n'au absolutŭ nicĭ unŭ locŭ. Noi dorimŭ împuternicitului Sultanului, Hassan Fehmi pașa, în misiunea sa resultatele cele mai bune încâtŭ privesce restituirea unei înțelegerĭ cu Anglia asupra cestiunii egiptene, dar cugetămŭ, că cu privire la unŭ planŭ agresivŭ alŭ Austro-Ungariei, spre a invoca ajutorulŭ Angliei n'ar avé lipsă sĕ se necăjască și tótă truda în privința acésta șĭ-o ar puté cruța.«

Astfelŭ se pronunță fóia acésta guvernamentală. Nu scimŭ încâtŭ póte omulŭ pune prețŭ pe astfelŭ de declarațiunĭ oficióse. Viitorulŭ celŭ mai de aprópe ne va arăta, care fóie a spusŭ adevĕrulŭ, cea unguréscă séu cea engleséscă. De pregătitŭ trebue că se pregătesce ceva în anulŭ acesta.

*

Omulŭ de încredere alŭ sultanului Hassan Fehmi pașa, care are dela stăpânulŭ sĕu o misiune particulară la Londra, ajunse Duminecă în ḍiua de botezŭ la loculŭ misiunei sale. După o depeșă a ḍiarului »Pol. Coresp.«, Hassan Fehmi pașa ar fi vorbitŭ cu Jules Ferry, ministru președinte alŭ Franției, între altele și despre depunerea Chedivului Tewfik pașa. Se adaugă, că Pórta are în perspectivă candidatura lui Halim pașa pentru tronulŭ Egiptului și stăruesce pentru elŭ. Relativŭ la misiunea lui Hassan Fehmi pașa la Londra, ḍice unŭ corespondentŭ alŭ lui »Daily News« din Constantinopole, că elŭ are de a face unŭ arangementŭ relativŭ la Egiptŭ și de a pregătí Anglia pentru unele eventualitățĭ, care de presentŭ Pórta le privesce ca apropiate în peninsula balcanică. Planulŭ atribuitŭ Angliei, de a câștigá asupra mariniei egiptene o influință decisivă, se realiséză. După o scire din Cairo guvernulŭ egiptênŭ a mai încetatŭ de a se mai opune la desființarea departamentului marinei. Sênulŭ arsenalului, precum și navele de rĕsboiu egiptene din Alesandria și din portulŭ Said se vorŭ pune sub nemijlocita conducere a șefului pazei litorale, sub Maurice pașa, și corăbiile marinii egiptene comerciale din Suez și din Marea roșiă se vorŭ pune sub conducerea directorului generalŭ alŭ vaselorŭ postale ale Chedivului, Halton bei. Amêndoi aceștĭ domnĭ, Maurice și Halton suntŭ Englezĭ.

SCIRILE ḌILEI.

„Pester Lloyd“ comunicândŭ scirea, că »Reuniunea Ceangăilorŭ« a declaratŭ „Societății St. Lodislau, că'i va pune la disposițiune 4000 fl. »cu scopŭ de a impedeca desnaționalisarea Ceangăilorŭ din Moldova și Valahia,« adaogă: »Guvernulŭ românŭ a interḍisŭ Ceangăilorŭ instrucțiunea în limba maghiară. Propoganda din Roma însă trimite, în locŭ de 6 preoțĭ ungurescĭ și 6 italienescĭ, 12 preoțĭ italienescĭ în aceste comune întemeiate de regĭ ungurescĭ, așa că preoții facŭ fórte puținŭ séu chiar nimicŭ pentru Ungurii din Valahia. »Societatea St. Ladislau« va ruga consulatele din România, sĕ lucreze într'acolo, ca în astfelŭ de comune, unde suntŭ Ungurii în maioritate, sĕ se instaleze preoțĭ ungurescĭ. Ea se va pune în înțelere și cu Propaganda, spre a se pune capĕtŭ rĕului amintitŭ.“

Mare neadevĕrŭ spune „Pester Lloyd,« când ḍice că guvernulŭ românŭ a interḍisŭ Ceangăilorŭ instrucțiunea în limba maghiară. Scólele naționalitățilorŭ se bucură de cea mai mare libertate și limba română se propune ca limba germană în scólele ungurescĭ. Inzadarŭ caută Maghiarii sĕ'șĭ justifice intoleranța lorŭ.

—0—

O telegramă din Clușiu comunică fóiei „Pester Lloyd,« că revisiundu-se starea averii desființatei socie-

tăţĭ »Iulia« s'ar fi constatatŭ lipsa a 40 de opurĭ din bibliotecă. Mai departe s'ar fi aflatŭ, că mai multe foi din jurnalulŭ cassei au fostŭ rupte şi nimicite, şi acésta »stă în legĕtură cu purtarea duşmană statului a reuniunei.«

Nu cumva se caută nodŭ în papură, ca sĕ se confisce averea secietăţii pe séma Ungurilorŭ?

—0—

Ni se scriu următórele din Cetatea de Baltă:

»Representanţa bisericei gr. cath. a Cetăţii de Baltă, aduce la cunoscinţa Onoratului publicŭ, că Maiestatea Sa prea graţiosulŭ nostru monarchŭ a oferitŭ pe séma ridicărei turnului bisericei unŭ ajutorŭ de 100 fl. v. a. din caseta-I propriă. Pentru acestŭ graţiosŭ subsidiu, din partea numitei representanţe I se aduce mulţămită profundă, urându'I ca atotputintele Dumneḑeu sĕ-Lŭ ţină — împreună cu augusta-I familiă — mulţĭ anĭ, în deplină sănĕtate.« Tenea Tietcu curatorŭ supremŭ bisericescŭ.

—0—

Sâmbătă în 17 Ianuariu s'a promovatŭ la gradulŭ de doctorŭ în dreptŭ din partea Universĭtăţii din Budapesta d. Demetriu Popp din Bobohalma. D. Popp încă e unulŭ dintre tinerii rnmânĭ, carĭ la universitate au de a se luptá cu îndoite greutăţĭ: cu ale studiului şi mai alesŭ cu ale limbei. Acum după ce dênsulŭ şi-a vĕḑutŭ strădaniele încoronate, felicitându-lŭ îi dorimŭ succesŭ strălucitŭ şi în viaţa practică, spre binele Românilorŭ.

—0—

Reuniunea meseriaşilrou din Sĕlişte vorŭ da în séra de 12/24 Ianuariu unŭ balŭ în casele d-lui Dumitru N. Popa. La 12 óre va fi masa comună. Venitulŭ curatŭ e destinatŭ în favorulŭ reuniunei. Intrarea de persónă 1 fl. Suprasolvirile se vorŭ chita cu mulţămită pe cale ḑiaristică. Inceputulŭ la 7 óre séra.

—0—

Precum se vorbesce, »Societatea filarmonică' de aci a învitatŭ pe renumitulŭ virtuosŭ în piano comitele Geza Zichy, sĕ dea unŭ concertŭ în Braşovŭ, procurândŭ publicului de aci plăcerea de a gusta arta, precum a procurat'o mai multorŭ oraşe din monarchiă. Renumitulŭ artistŭ se ḑice că a primitŭ învitarea. Acestŭ concertŭ, la care concertistulŭ va trimite pe cheltuiala sa propriulŭ sĕu pianŭ din fabrica Bösendorf, se va da în a doua jumĕtate a lunei Februariu şi jumĕtate din venitŭ este destinatŭ deja fondului de pensiune alŭ capelei orăşenescĭ de aci, ér cealaltă jumătate se va întrebuinţa de concertistŭ spre unŭ scopŭ comunŭ.

—0—

Planurile pentru regularea Porţilorŭ de ferŭ s'au trimisŭ de către guvernulŭ ungurescŭ ministerului austriacŭ. Se aşteptă în curĕndŭ rĕspunsulŭ acestuia.

—0—

Tribunalulŭ din Galaţĭ a declaratŭ falită cassa fraţilorŭ Caravia, care a încetatŭ plăţile din pricina perderilorŭ considerabile causate de falimentulŭ cassei Spartalli din Londra.

—0—

»Pol. Corr.« află din Varşovia, că autorităţile ruse au primitŭ ordinŭ sĕ'mpedece pelerinagiulŭ poporaţiunei polone la Velehrad pentru serbarea lui Metodiu.

—0—

După datele de pănă acum, numĕrulŭ morţilorŭ şi răniţilorŭ din causa cutremurului din Spania sudică trece peste 2000, au fostŭ distruse 8000 de case, au peritŭ peste 10,000 de vite şi peste 40,000 este numĕrulŭ nenorociţilorŭ, carĭ au rĕmasŭ fără pâne şi fără adăpostŭ, în mijloculŭ unei ernĭ aspre.

———o———

CORESPONDENŢA PARTICULARA A »GAZ. TRANS.«

Lipsca, 15 Ianuariu n. 1885.

Adĭ e o lună de ḑile, de când principelui Bismark i s'a refusatŭ, din partea maiorităţii Reichstagului germanŭ, cererea sa pentru înfiinţarea unui alu treilea postŭ de directorŭ în ministerulŭ politicei esterne cu léfă de 20,000 mărcĭ. Incă de pe la sfĕrşitulŭ alegerilorŭ a ḑisŭ marele cancelarŭ vĕḑĕndŭ că nu va avea maioritatea în parlamentŭ: «Mie nu mĭ-a impusŭ Europa întrégă, necum sĕ-mĭ impună Reichstagulŭ.«

Centru cu ultramontanii, cari represenlă interesele papii, liberii-cugetătorĭ şi socialii-democraţĭ, carĭ nu sunt mulţămiţĭ cu starea socială de adĭ, precum şi »elementulŭ străinŭ« — aşa a botezatŭ Bismarck pe Danezĭ, Polonĭ, Francesĭ, etc. — formézĕ oposiţiuuea şi suntŭ în maioritate. Cu liberii-cugetătorĭ Bismarck nu se póte împăcá cu nicĭ unŭ preţŭ, pentru că ei suntŭ după părerea sa republicanĭ şi inimicii imperiului. Cu Centrulŭ resp. papa nicĭ gândŭ n'are sĕ facă unŭ compromisŭ, şi dacă s'ar arĕtá mai afabilŭ către ultramontanĭ, diplomaţii din Vatican arŭ crede, că se pórtă altfelŭ, fiindcă fără Centru nu póte face nimicŭ în Reichstag. Ce face dér Bismarck? Elŭ le ḑice politicosŭ Catolicilorŭ: „In Germania domnesce împĕratulŭ, nu vomŭ suferi nicĭ odată domnia Romei, de aceea, Catolicilorŭ, uniţi-vĕ cu noi, voi nu bătuciţĭ statulŭ, ci aceea ce bătuciţĭ voi e pămêntulŭ comunŭ, pe cari stămŭ amêndoi — statulŭ şi biserica.« Faţă cu socialii-democraţĭ se arată bine-voitorŭ, ba i-a consideratŭ chiar ca unŭ elementŭ folositorŭ, dér îi pare rĕu că n'are o provinciă, sĕ li-o pună la disposiţiă şi sĕ vaḑă, cum o arŭ administra. Aceste 3 partide: ultramontanii, liberii-cugetătorĭ şi socialii-democraţĭ au declaratŭ încă la începutulŭ Reihstagului, că »nicĭ lorŭ nu le pasă de politica lui Bismarck« şi au aşteptatŭ ḑiua, în care sĕ-i dovedéscă că nu e totdeuna aşa de mare şi puternicŭ, precum se crede.

In 15 Decemvre 1884 a sositŭ momentulŭ aşteptatŭ, maioritatea din parlamentŭ a respinsŭ cererea principelui Bismarck. Acestŭ faptŭ a produsŭ mare mişcare în imperiu. „De multŭ timpŭ — ḑice unŭ ḑiarŭ guvernamentalŭ — nu s'a ivitŭ o mişcare aşa de mare în poporŭ. Causa e, că orizontulŭ vederilorŭ lui s'au mai măritŭ de când cu politica colonială, meritele cancelarului suntŭ pe deplinŭ cunoscute poporului, care nu se aşteptá la unŭ actfelŭ de rĕspunsŭ din partea Reichstagului. Votulŭ de neîncredere datŭ lui Bismarck a atinsŭ cordele cele mai fiine ale simţului naţionalŭ germanŭ.« Adrese peste adrese din diferite părţĭ ale Germaniei cu mii de subscrierĭ se grăbiră a aduce la cunoscinţa cancelarului încrederea acelorŭ cetăţenĭ, carĭ nu împărtăşescŭ vederile maiorităţii din parlamentŭ. Câţi-va comercianţĭ din Hamburg oferiră principelui o sumă întreită şi alŭ doilea primarŭ din Lipsca a luatŭ iniţiativa la formarea unui fondŭ »Bismarck« pentru casurĭ de grea cercare.

Pressa guvernamentală înfruntândŭ oposiţiunea descrie cu colorĭ vii neplăcuta situaţiune a principelui Bismarch: »A fostŭ o crâncenă lovitură — ḑice unŭ ḑiarŭ guvern. — ce i s'a datŭ prin conclusulŭ din 15 Dec. a. t. binemeritatului cancelarŭ şi prin urmare întregei naţiunĭ germane, a fostŭ unŭ atacŭ asupra simţului germanŭ. Pe fiecare cetăţénŭ adevĕratŭ trebue sĕ'lŭ sculure frigurile, când se gândesce, în mânile cărorŭ ómenĭ se aflá acum fericirea şi nefericirea naţiunei germane, dér bunŭ e Dḑeu, sĕ avemŭ încredere în viitorŭ, căcĭ sîmburele sănĕtosŭ încă n'a dispărutŭ din poporulŭ germanŭ; principele Bismarck va triumfa, căcĭ altădată va avea în jurulŭ eroicei sale figurĭ altă representanţă mai onorifică, mai respectabilă şi mai înţeleptă.« — De altă parte pressa oposiţională caută a se susţiné în dreptulŭ sĕu împutândŭ celei guvernamentale »servilismŭ« şi numindŭ pe cei ce au subscrisŭ adresele către Bismarck sclavĭ, cârpacĭ fricoşĭ, fără nicĭ o libertate în convingerile lorŭ.

Acéstă mişcare ḑiaristică s'a strecuratŭ şi în poporŭ. Sĕ fi vĕḑutŭ pe lucrătorii numeroşĭ din Lipsca, cum săltau de bucuriă, că a triumfatŭ în dieta ţĕrii oposiţiunea. Ei facŭ mai cu toţii parte din partida sociala democratică şi au întrunirile lorŭ publice. In aceste întrunirĭ, cari se ţinŭ sub priveghierea poliţiei, îşĭ esprimă nemulţămirea faţă cu starea socială de adĭ şi'şĭ dau cu socoteala, cum s'ar putea face o reformă folositóre. Nu arareorĭ, când degenerézĕ câte unŭ vorbitorŭ în espunerea ideilorŭ sale, comisarulŭ de poliţiă închide conferinţa şi sutele de socialĭ-democraţĭ părăsescŭ sala cârtindŭ asupra poliţiei. Imĭ aducŭ aminte, pe la sfĕrşitulŭ lui Octomvre, când erau alegerile pentru Reichstag, fiind închisă prin poliţiă o astfelŭ de conferinţă, socialiştii de nĕcazŭ alarmară stradele Lipscei strigândŭ: „Hoch Bebel!“ candidatulŭ lorŭ şi conducĕtorulŭ de adĭ alŭ partidei socialedemocratice în Reichstagulŭ germanŭ. Mulţĭ dintre ei se credŭ îndreptăţiţĭ a avea vederĭ corecte despre situaţiunea politică a Germaniei, laudă pe Bismarck pentru politica esternă, pentru politica colonială, dér desapróbă cu totulŭ politica lui internă afirmândŭ, că elŭ nu se gândesce de locŭ la viitorulŭ şi fericirea poporului germanŭ. Unŭ neguţătorŭ de porcĭ susţinea, că Bismarck a interḑisŭ importulŭ de porcĭ din America din interesŭ propriu, adecă ca sĕ-i mĕrgă lui mai bine!

De altmintrelea socialii-democraţĭ suntŭ bunĭ creştinĭ, îşĭ împlinescŭ datorinţele creştinescĭ cu conscienţiositate, bisericele protestante suntŭ Dumineca şi sĕrbătórea totdeunn pline, şi dacă începŭ a-şĭ mai perde religiositatea lorŭ, din iubirea către biserică, acésta este de a se atribui încâtva şi preoţilorŭ resp. păstorilorŭ lorŭ. Ce-i dreptŭ acestia suntŭ bărbaţĭ culţĭ, bine pregătiţĭ pentru chiămarea lorŭ, când nu trecŭ marginile cercului lorŭ de activitate. Nimenĭ nu póte d. e. desaproba procedura păstorilorŭ, cari au interealatŭ în predicele lorŭ din luna trecută câteva cuvinte despre anarchiştii judecaţĭ la tribunalulŭ de aicĭ. A fostŭ consultŭ chiar sĕ descrie cu colorĭ întunecate înaintea credincioşilorŭ mijlócele înfiorătóre, de carĭ se folosescŭ aceştia pentru realisarea scopurilorŭ lorŭ, şi sĕ combată cu argumente morale creştineşcĭ faptele lorŭ; dar n'a fostŭ şi nu e consultŭ a apĕrá sĕu a combate de pe amvon vederile politice a diferitelorŭ partide din Reichstag. Unŭ păstorŭ a desaprobatŭ în predica sa din ḑiua dintêiu de Crăciun purtarea oposiţiunei, care a refusatŭ principelui Bismarck cele 20,000 de mărcĭ. Ce are de a face oposiţiunea din Reichstag cu principiile morale, ce are sĕ-le profeseze păstorulŭ de pe amvon? Óre unŭ deputatŭ, care face parte din oposiţiune în dieta vre-unei ţĕrĭ, nu póte fi creştinŭ totŭ aşa, décă nu mai bunŭ ca celŭ din partida guvernamentală? Ba da, câţĭ ómenĭ, iubitorĭ de biserică, dar cu vederĭ contrare vederilorŭ păstorului n'au simţitŭ unŭ resens în inima lorŭ, când l'aŭ auḑitŭ pe acesta apĕrêndŭ cestiunĭ politice de pe amvon!“

Mişcarea produsă prin conclusulŭ din 15 Decemvre a. tr. a străbătutŭ astfelŭ tóte păturile sociale, căcĭ dela lucrătorulŭ cu ḑiua şi pănă la domnii cei marĭ, totŭ insulŭ e mai multŭ sĕu mai puţinŭ consciu de datorinţele şi drepturile lui ca cetăţénŭ germanŭ. Când cu ocasiunea alegerilorŭ n'au fostŭ dătătorĭ de tonŭ »banii« ca la noi în „modernulŭ« (!) statŭ ungurescŭ, vestitŭ în lumea mare pentru frumosulŭ sĕu liberalismŭ (!), ci convingerea propriă îndemna pe alegĕtorulŭ german a vota pro sĕu contra guvernului. Aicĭ n'a întrebuinţatŭ cancelarulŭ germanŭ »forţa majoră«, ca sĕ'şĭ formeze cu de-a sila o maioritate în parlamentŭ, decĭ Bismarck a făcutŭ póte mai multŭ „bine« pentru Germania, ca Tisza »rĕu« pentru statulŭ ungurescŭ. Germanulŭ e consciu de datorinţa lui şi desi peste ḑi asudă muncindŭ prin fabricĭ, séra când a isprăvitŭ de lucru, abia apucă sĕ citéscă vre-unŭ ḑiarŭ, ca sĕ vadă ce mai e nou. Şi când se aduce vre-o lege în Reichstag, séu vre-unŭ conclusŭ mai esenţialŭ elŭ nu întârḑiă a-şĭ esprima pe cale legală consĕmţĕmentulŭ sĕu neconsĕmţĕmentulŭ sĕu.

In genere ḑisŭ, mişcarea, ce o produce vre-unŭ conclusŭ adusŭ de ministru séu de parlamentŭ într'unŭ statŭ, încă e unŭ barometru, cu care se mĕsură maturitatea politică a cetăţenilorŭ din statulŭ respectivŭ: cu câtŭ este mai generală acéstă mişcare, cu câtŭ, va sĕ ḑică, iau parte mai mulţĭ cetăţenĭ la viaţa politică a statului, cu atâtŭ se ḑice despre ei, că sunt mai maturĭ pentru constituţiune, că sciu a-şĭ împlini datorinţele folosindu-se de drepturile lorŭ; cu câtŭ e mai generală mişcarea, ce o produce unŭ evenimentŭ »national« în sînulŭ unei naţiunĭ, cu atâtŭ se ḑice despre naţiunea respectivă că este mai pĕtrunsă, mai consciă de fiinţa ei!

Şi dacă germanulŭ guvernamentulŭ din Germania protestézĕ contra maiorităţii Reichstagului, pentru că n'a voitŭ sĕ-i dea lui Bismark 20,000 mărcĭ, ce sĕ facemŭ óre noi, când Ungurii, cei mai „liberalĭ« (!) ómenĭ din lume, ne nimicescŭ instituţiunile de cultură naţională, căutândŭ sĕ ne maghiariseze cu forţa?!.....

Dar, dacă Bismark va avea póte parte sĕ vaḑă în jurulŭ sĕu representanţĭ mai înţelepţĭ, ca cei de aḑĭ, póte fi sigurŭ D-r. Haller din Clujiu (ce comparaţiă?!) că nu-i va face D-ḑeu parte sĕ vaḑă în jurulŭ sĕu nicĭ pui de »Românŭ maghiarisatŭ,« căcĭ Românulŭ ţine minte şi şcie, că pentru elŭ Ungurulŭ de aḑĭ, adecă celŭ ce vrea sĕ-lŭ maghiariseze, e sare în ochĭ! Dacă unii dintre Germanĭ în supĕrarea lorŭ provenită din conclusulŭ din 15 Decemvre 1884 a Reichstagului germanŭ se mĕngăie, că sîmburele sănĕtosŭ n'a dispărutŭ încă din poporulŭ germanŭ, avem şi noi dreptulŭ sĕ trăimŭ cu încredere în viitorŭ, căcĭ sîmburele sănĕtosŭ încă n'a dispărutŭ din poporulŭ românŭ, ci e în stare a da peptŭ atacurilorŭ, ce se facŭ asupra bisericei şi naţiunei sale!! **V.**

———o———

Braşovŭ, 7 (20) Ianuariu.

(*Epilogŭ la tragi-comedia naţională.......*) Bunulŭ cetitorŭ de bună sémă nu ne va luá în nume de rĕu, că revenimŭ încă odată şi pentru ultima óră la producţiunea din séra anului nou. Nu voimŭ sĕ lăudămŭ nicĭ sĕ criticămŭ pe nimenĭ, dintre cei ce au compusŭ şi au esecutatŭ acea operă tragi-comică scrisă în versurĭ şi în prosă. Dorimŭ numai a constata, pe lângă multele perderĭ şi regresurĭ, mai alesŭ materiale, ce trebue sĕ le însemnămŭ în revistele nóstre ḑilnice, şi unŭ progresŭ în limba nóstră românéscă, care în împrejurările actuale este de mare preţŭ pentru noi.

Dacă cultura unei naţiunĭ se judecă după gradulŭ în care este cultivată limba ei, atuncĭ producţiunea din séra anului nou ne dovedesce, că şi noi ne numĕrămŭ între naţiunile cu aspiraţiunĭ de cultură şi că tênĕra nóstră generaţiune scie sĕ preţuiască frumseţea şi dulcéţa limbei materne şi scie sĕ se foloséscă de tesaurile nepreţuite ale literaturei nóstre poporale cu succesŭ.

Pe dată ce am gustatŭ din limpedele şi întăritorulŭ isvorŭ alŭ limbei naţionale, ne cuprinde unŭ dorŭ tainicŭ şi o nespusă sete de a sorbi mereu din elŭ. Limba ni se deslégă şi spiritulŭ înăscutŭ Românului scapă din cătuşĭ la largŭ şi astfelŭ începemŭ sĕ simţimŭ într'adevĕrŭ că vieţuimŭ cŭ inima şi cu mintea în dumneḑeésca atmosferă a frumosului graiu românescŭ.

Unŭ astfelŭ de sentimentŭ ne cuprinde de câte orĭ ni se dă ocasiune de a luá parte la câte o producţiune, în care limba nóstră se desfăşură în tótă frumseţea ei.

Momentele plăcute din sera anului nou avemŭ sĕ le mulţămimŭ fără'ndoială în primulŭ rêndŭ zelosului profesorŭ A. Bârseanu, căruia se datoresce întréga composiţiune şi arangiarea tragi-comediei locale naţionale. D. Bârseanu ne-a doveditŭ însă că are şi multŭ talentŭ

de scenă. Dênsulŭ a şi fostŭ fórte bine sprijinitŭ de ceilalţĭ carĭ au concursŭ la acésta serată. In scena »stundenţii ungurĭ şi opinca română« amŭ admiratŭ atitudinea celorŭ ce sciau sĕ dea aşa de bine din pintenĭ, în tactŭ patrioticŭ; în scenele »Reuniunea de cântărĭ şi întrunirile literare« amŭ fostŭ încântaţĭ de vioiciunea jocului. In »Culiţă pantofarulŭ« amŭ descoperitŭ cu mare plăcere o putere nouă fórte preţiósă, care promite încă multŭ. Cupleturile au fostŭ bine esecutate şi musica lui Cobzărescu nu-ţĭ sparge nicĭ decum urechile. Anulŭ vechiu (d. adv. Puşcariu) s'a presentatŭ într'unŭ costumŭ regalŭ impunĕtorŭ şi şi-a spusŭ prologulŭ, dela începutŭ şi pănă la sfêrşitŭ, cu multă seriositate şi gravitate.

Dar am ḑisŭ că nu vomŭ critica. Amŭ trebuitŭ sĕ spunemŭ însĕ celŭ puţinŭ atâta, pentru ca sĕ justificămŭ conclusiunea ce voimŭ s'o tragemŭ din petrecerea memorată.

Ceea ce este frumosŭ şi folositorŭ place în totdéuna şi încă cu atâtŭ mai multŭ cu câtŭ se repetă mai desŭ. Unŭ începutŭ aşa de frumosŭ ar fi pĕcatŭ ca sĕ nu se continue, mai cu sémă că publiculŭ din Braşovŭ rareorĭ are fericirea de a asistá la producţiunĭ de scenă în frumósa nóstră limbă Dorimŭ ca iniţiatorii petrecerei din séra anului nou sĕ ne dea mai adeseorĭ ocasiune de a simţí acéstă plăcere.

Câtŭ pentru modulŭ şi mijlócele de a face acésta, dênşii vorŭ sci mai bine cum sĕ arangeze lucrulŭ. Ii asigurămŭ numai, că întregŭ publiculŭ nostru este în mare aşteptare. X.

Din parlamentulŭ românŭ.

(Urmare din discursulŭ episcopului Melhisedecŭ.)

Acum sĕ vedeţĭ D-vóstră, D. Mârzescu a fostŭ fórte bine preparatŭ pentru luptă în contra clerului nostru, în contra Sinodului, a voitŭ sĕ ne facă şi papistaşĭ, pentru că a găsitŭ în scrierile nóstre, în ale mele mai cu sémă, a găsitŭ şi idei care se găsescŭ şi în scrierile catolice papiste şi acésta m'a miratŭ şi m'a făcutŭ şi mai atentŭ. Sĕ vedemŭ dacă eu am rătăcitŭ de la ortodoxiă sĕu D-lui? Apoi noi nu suntemŭ dogmaticesce mai în totulŭ egalĭ ca catolicii apusenĭ? Şi noi suntemŭ catolicĭ. Noi mărturisimŭ în simbolulŭ credinţei: „is mian agian catolikin ke apostolikin ecclisian," care vrea sĕ ḑică: »Intru una sântă, catolică şi apostolică biserică." Noi suntemŭ catolicĭ, pentru ce? Pentru că avem în genere aceeaşĭ credinţă ca şi ei, tóte dogmele nóstre, carĭ suntŭ fundamentulŭ religiei, ne suntŭ comune. Amêndouĕ bisericile au acelaşĭ începutŭ. Noi suntemŭ catolicĭ rĕsăritenĭ, iar ei catolicĭ apusenĭ. Biserica nóstră a rĕsăritului se chiamă ast-felŭ pentru că a eşitŭ din rĕsăritŭ; acolo s'a formatŭ mai ântêiu mica bisericuţă creştină din Palastina; de acolo apoi s'a ântinsŭ şi la Roma şi s'a formatŭ marea biserică romană; de aceea biserica nóstră sémănă în multe cu cea apusană. Aşa dar ce te miră pe D-ta că póte sĕ fie aceleşĭ idei şi la noi ca şi la dênşii? Apoi se póte mira cine-va că de ce facemŭ cruce când facŭ şi catolicii apusenĭ? De ce avemŭ icóne când au şi ei? De ce avemŭ cruce în biserică când au şi ei; că avem şi noi icóne în biserică şi móşte de ale sânţilorŭ, precum au şi ei? Nu e de mirare dar că póte cine-va găsi uneorĭ aceleşĭ cuvinte la clerulŭ de la apusŭ ca şi la celŭ de la rĕsăritŭ; deosibirea cea mare între ei şi noi este, căcĭ se deosebescŭ de noi mai multŭ în forma administraţiei exterióre. Ei au în fruntea bisericei lorŭ unŭ monarchŭ absolutŭ, unŭ papă, carele resumă în sine tótă autoritatea bisericéscă. Rĕsăritulŭ a combătutŭ de a pururea acéstă sistemă, şi în loculŭ papei a pusŭ autoritatea colectivă, cea sinodală. De aceea la noi s'a formatŭ nota calificativă a bisericei nóstre de »sobornicéscă.« Noi şi Slavii ḑicemŭ: »Una sântă, sobornicéscă şi apostolicéscă biserică.« Am avutŭ puţine de ḑisŭ asupra subiectului acesta ca sĕ rĕspundŭ d-lui Mârzescu

D-lorŭ, D. Mârzescu m'a acusatŭ şi pe mine personalŭ, că sunt duşmanŭ alŭ liberei cugetărĭ şi v'a citatŭ unŭ pasagiu din scrierea mea despre papismŭ. Imĭ pare rĕu că nu va citatŭ multe alte pasage, ci a alesŭ numai câte-va sĕ vĕ citéscă, carĭ i-au convenitŭ, adecă cele douĕ cuvinte, cum a ḑisŭ P. S. S. Mitropolitulŭ Moldovei, douĕ cuvinte ca sĕ pótă spânḑurá pe cineva! Sĕ ţĭ spunŭ, d-le Mârzescu, profesiunea mea de credinţă: eu credŭ că orĭ ce omŭ, care nu face usŭ de cugetarea sa, nu este omŭ şi jelesce pe acela, care n'a ajunsŭ sĕ cugete; şi ca sĕ cugete cineva trebue sĕ aibă libertatea gândirei sale, libertatea cugetărei sale, care este nedeslipită de omulŭ cultŭ şi pe care nu o voiu contesta nimĕnui. (Aplause). Dar vĕ voiu spune, că acei carĭ se numescŭ liberĭ-cugetătorĭ prin vorbe, după principiele evangelice sunt robĭ, şi totŭ astfelŭ ḑice şi Christosŭ pentru ómenii viţioşĭ: voi vĕ credeţĭ liberĭ, dar voi sunteţĭ robĭ; căcĭ pe câtă vreme omulŭ este robŭ viţiului şi pĕcatului, este elŭ însuşĭ robŭ. (Aplause).

Acum, d-lorŭ, trecŭ la altă ordine de lucrurĭ. D. Mârzescu ne-a acusatŭ de papiştĭ, ba încă a scrisŭ şi o broşură în acéstă cestiune, asupra căreia trebue sĕ dau lămurirĭ. Am spusŭ că prefacerea acésta mare, care s'a făcutŭ în sórta României, a întorsŭ ochii tuturorŭ asupra nóstră şi fiecare a vrutŭ sĕ profite, sĕ pue mâna pe câte ceva; şi vĕ voiu citá unŭ faptŭ. Voiu aduce unŭ esemplu: societatea iesuiţilorŭ — sĕ nu credeţĭ că vorbescŭ din duşmaniă în contra bisericei romane catolice, respectŭ aceea biserică care represintă religiunea multorŭ naţiunĭ marĭ şi chiar vechĭ prietine neamului nostru; şi ţotdéuna a fostŭ în ţéra nóstră acéstă opiniune, aşĭ puté dovedi cu istoria în mână. Eu însă vorbescŭ acum numai de societatea iesuiţilorŭ. Acésta nu face pe lume numai creştinĭ. Ei nu suntŭ simpli apostolĭ ai lui Christosŭ, ci facŭ şi unŭ apostolatŭ diplomaticŭ şi politicŭ, şi încă o diplomaţiă mare universală. Ei au agenţii lorŭ, precum şi tendinţele lorŭ în tóte părţile lumei. Apostolatulŭ lorŭ este amestecatŭ cu interese politice; orĭ unde vĕdŭ că interesele lorŭ îi reclamă trimitŭ mai ântêiu agenţii lorŭ şi apoi încetulŭ cu încetulŭ întroducŭ şi politica. Iata ce a făcutŭ pe biserica ortodoxă, iată ce a făcutŭ şi pe popórele celelalte orientale şi ortodoxe, şi armene, şi nestoriene, haldee, etc., sĕ se găséscă în resbelŭ necontenitŭ cu biserica papală; aşa au făcutŭ şi strămoşii noştri. Aşa facŭ astăḑĭ chiar naţiunile şi guvernele catolice; se temŭ de iesuiţĭ, îi urmărescŭ, îi persecută, îi alungă din ţĕrile lorŭ; dar unde au interese politice îi caută, îi aducŭ, îi protegŭ, îi punŭ înainte, ca pe urma lorŭ sĕ pótă stĕbate şi politica. D-lorŭ, am aci o scriere a propagandei iesuitice şi suntŭ multe de acestea în ţéră. Ne face istoria nóstră după cum o facŭ iesuiţii — istoria totdéuna ei o falsifică după cum le vine la socotélă — de aceea vĕ spunŭ când veţĭ cetí lucrărĭ istorice făcute de ei sĕ nu prea le daţĭ credĕmêntŭ. Eu m'am ocupatŭ multŭ cu aceste lucrărĭ eşite din condeiulŭ propagandei iesuitice şi sciu ce credinţă sĕ punŭ pe ele când ei, de esemplu, ḑicŭ că ţéra nóstră a fostŭ papistă, tóte suntŭ false. Ei spunŭ că la noi este unŭ clerŭ ignorantŭ cu totulŭ, nisce episcopĭ stricaţĭ şi ignoranţĭ aserviţĭ guvernului, care face cu ei ce vrea; că boerimea, partea intelectuală a ţĕrei este indiferentă cu totulŭ pentru religiune; că ne-amŭ datŭ instituţiunĭ liberale carĭ suntŭ fórte în defavórea bisericei nóstre, şi favorabile pentru activitatea lorŭ. Ei, cu Constituţiunea nóstră în mână, potŭ lucrá în tótă libertatea.

Aşa dar, D-lorŭ, vedeţĭ că ne-a acusatŭ d. Mârzescu că suntemŭ în contra libertăţilorŭ şi în contra consciinţei. Ei bine, tendinţele acestea ale iesuiţilorŭ, declarate de ei făţişŭ, în publicŭ, prin pressă, într'o limbă universală, precum este cea francesă, ne-au pusŭ pe noi episcopii în mare impasŭ. Amŭ ḑisŭ noi între noi: Apoi bine, Sinodulŭ nostru, colectivitatea înaltului nostru clerŭ, când vedemŭ asemenea tendinţe, ce facemŭ noi? Căcĭ de cine sĕ ne tememŭ în ţéra nóstră, între Românĭ, între fraţii noştri, între creştinii ortodoxĭ din neamŭ în neamŭ, de când esistă poporulŭ românŭ? Ia sĕ arĕtămŭ, sĕ facemŭ istoriculŭ lucrului acestuia şi a tendinţelorŭ carĭ sĕ manifestéză cu atâta siguranţă de către adversarii de mórte ai credinţelorŭ nóstre religióse şi naţionale. Am făcut'o şi am cetit'o în Sinodŭ. Nu am atacatŭ pe nimenĭ, am arătatŭ causele, am făcutŭ istoriculŭ cum ne-a persecutatŭ de-a pururea şi urmăritŭ în curgerea veacurilorŭ iesuitismulŭ ca se ne cuceréscă şi cum noi trebue sĕ ne păzimŭ de dênşii. Tot-d'o-dată a mai eşitŭ din Sinodŭ si altă lucrare, o enciclică; dar voiu vorbí de dênsa la urmă.

D. Mârzescu a eşitŭ la luptă cu Sinodulŭ şi ne-a luatŭ in rîsŭ şi a spusŭ că am slobodítŭ bălaurĭ în ţéră, şi a venitŭ d-lui şi a ridiculisatŭ tótă biserica nóstră, tot organismulŭ nostru. Acésta a plăcutŭ iesuiţilorŭ, căcĭ scopulŭ lorŭ este se batjocuréscă biserica nóstră ca sĕ ésă biserica lorŭ frumósă şi drăgălaşe.

Misiunei iesuiţilorŭ din Iaşĭ nu i-a plăcutŭ aceea scriere din partea Sinodului »Despre papismŭ,« şi mi-a adresatŭ chiar mie o scrisóre în care mĕ silea sĕ întru cu ei pe faţă în polemică, sĕ discutămŭ, sé arătămŭ temeiurĭ pentru ce biserica nóstră este mai bună şi preferabilă de câtŭ a lorŭ. Se înţelege că eu nu am voitŭ sĕ întru în polemică; sciu asemenea positivŭ, că ei au tocmitŭ pe unŭ învĕţatŭ din Austria ca sĕ rĕspundă şi sĕ facă istoriculŭ papismului în România cum le place lorŭ. I-a trimisŭ acelui D. broşura sinodală despre papismŭ, dar tot-odată i-a trimisŭ şi broşura d-lui Mârzescu cea cu bălaurĭ ca materialŭ la tesa iesuitică. Nu ḑicŭ că d. Mârzescu ar fi lucrândŭ în unire, în înţelegere cu iesuiţii; dar cum se esplică coincidenţa acéstă, că ideile d-lui Mârzescu au plăcutŭ iesuiţilorŭ şi vorŭ sĕ le utiliseze în contra bisericei nóstre? Lucru este fórte simplu de înţelesŭ. Când vine o autoritate ca d. Mârzescu, profesorŭ de universitate, fostŭ ministru şi viitorŭ ministru, şi spune că nu avemŭ biserică, ci numai unŭ clerŭ şi poporŭ abrutisatŭ şi ignorantŭ şi o aglomeraţiune de superstiţiunĭ băbescĭ, se înţelege că acéstă declaraţiă a plăcutŭ fórte iesuiţilorŭ, căcĭ a certificatŭ ḑicerile lorŭ Acésta este d-lorŭ senatorĭ, casulŭ cu broşura papismului.

Iesuitismulŭ nu póte suferí Sinodulŭ, l'a desfiinţatŭ peste totŭ loculŭ, adecă acolo unde creştinii ortodocşĭ de nevoe au fostŭ siliţĭ a se uní cu biserica Romei. Acésta pentru ca sĕ nu fie nicĭ o putere de controlŭ localŭ asupra lorŭ, afară de Papa, care trăiesce la Roma. Vĕ asigurŭ d-lorŭ senatorĭ, că iesuiţii lucréză pe tóte căile ca sé compromită Sinodulŭ nostru şi sĕ-lŭ distrugă. Sĕ nu credeţĭ că eu facŭ halimale, inventezŭ lucrurĭ neexistânde. Cine scie sĕ-i urmăréscă cunósce faptele lorŭ. Sinodulŭ nostru este ţinta lorŭ în care ei îşĭ esercéză armele lorŭ.

Vĕ spunŭ. d-lorŭ, că în ţéra nóstră suntŭ mulţĭ factorĭ oculţĭ, carĭ tindŭ la alte scopurĭ, ér nu la prosperarea ţĕrei şi a naţiunei nóstre, şi toţĭ au biserica nóstră de ţintă, asvêrlindŭ într'ânsa cu noroiu şi cu bombe infernale, ca sĕ o feşteléscă şi sĕ o dărême.

S'au vĕḑutŭ la Romanŭ veneticĭ străinĭ, Leşĭ, Jidanĭ, carĭ cine scie ce vorŭ; mai suntŭ între ei şi nisce funcţionarĭ nemţĭ dela drumurile de ferŭ, şefĭ de gărĭ, etc. Ei s'adună nóptea într'o casă, nu sciu ce vorŭ fi făcêndŭ, dar ceea ce sciu este că îşĭ făcuse şi unŭ jurnalŭ, în care n'au găsitŭ nimicŭ altŭ mai bunŭ de a face decâtŭ sĕ insulte biserica şi legea nóstră, credinţa nóstră strămoşéscă! Eu înţelegŭ Românii sĕ-şĭ iubéscă ţéra lorŭ, sĕ se adune, sĕ se sfătuéscă şi nóptea şi ḑiua ca sĕ facă ceva bunŭ pentru ţéra lorŭ. Dar ce folosŭ póte sĕ tragă ţéra dela nisce vagabonţĭ străinĭ, carĭ vinŭ şi promitŭ cavalerii dela împĕrătésa Erusalimului; căcĭ amŭ vĕḑutŭ pe la tinerii din Romanŭ, cavalerii dela împĕrătésa Erusalimului. Eu m'am miratŭ şi m'am indignatŭ de unii profesorĭ, cărora li sĕ plătesce, ca sĕ pregătéscă, sĕ lumineze tinerimea pentru viitorŭ, sĕ deătepte în ei sentimente nobile de iubire de ţéră, de naţia lorŭ, sĕ-i pregătéscă la datoriile lorŭ viitóre, morale şi speciale. Ei însĕ sĕ adună nóptea cu străinii veneticĭ carĭ n'au patriă şi carĭ cutreeră ţĕrile ca sĕ pótă trăi pe spinarea altora! (Aplause.) Eu m'amŭ indignatŭ grozavŭ, (Aplause) şi am venitŭ în Sinodŭ ca păstorŭ alŭ bisericei ca sĕ cerŭ mĕsurĭ contra dracilorŭ de nópte, că de cei de ḑi mai lesne se póte cineva apĕra. (Rîsete.) Amŭ venitŭ în Sinodŭ şi amŭ spusŭ, iată cum suntŭ lucrurile, şi amŭ cerutŭ sfatŭ. Şi mai cu sémă că totŭ pe atuncĭ era o mişcare în clerŭ sĕ facă congrese ca sĕ siléscă pe guvernŭ a le îmbunătăţi posiţiunea şi a se învoi preoţilorŭ de mirŭ sĕ se mai însóre şi a doua óră, etc. Şi-au alesŭ locŭ chiar în eparhia mea sĕ se adune acelŭ congresŭ. Ei bine, pe mine m'a supĕratŭ acésta, amŭ îndemnatŭ pe preoţĭ a nu asculta însinuările duşmane, sĕ aibă răbdare, căcĭ toţĭ se intereséză de sórta lorŭ, dar ei trebue sĕ fie ómenĭ cu minte. Ei bine, noi amŭ hotărîtŭ în Sinodŭ sĕ facemŭ o sfătuire preoţilorŭ fórte cuviinciósă, sĕ le arĕtămŭ lucrurile cele adevĕrate, sĕ nu plece auḑulŭ la tóte duhurile, căcĭ suntŭ şi duhurĭ necurate. Aşa amŭ făcutŭ o circulară, la a cărei citire şi votare în Sinodŭ a asistatŭ şi ministrulŭ nostru de culte. Ei! Cum a eşitŭ aceea circulară sinodală în publicitate, D. Mârzescu s'a agăţatŭ de dênsa! »iată alŭ doilea bălaurŭ care a eşitŭ din Sinodŭ,« a strigatŭ D-lui şi ne-a batjocoritŭ prin broşura D-sale cum i-a plăcutŭ. Noi credeamŭ şi atuncĭ şi credemŭ şi acum că ne-amŭ făcutŭ datoria. Iată D-lorŭ, că v'amŭ spusŭ de mişcarea preoţéscă. Voiu lăsa pe iesuiţĭ la o parte; voiu spune eu la vreme în Sinodŭ semnele adevĕrate despre lucrările iesuiţilorŭ în ţéra nóstră, şi ce trebue sĕ facemŭ pentru ca sĕ nu cadă biserica ortodoxă română în ghiarele lorŭ. (Va urmá).

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Pesta, 21 Ianuaniu. — In hotelulŭ „Paris" unŭ călĕtorŭ 'şi-a împuşcatŭ erĭ nópte pe amanta sa cu care sosise aci, apoi îşĭ dete douĕ glónţe asupra sa însuşĭ. Tênĕrulŭ omŭ încă fiindŭ în viaţă dete ca motivŭ alŭ acestui actŭ chiar dorinţa iubitei sale.

Berlin, 21 Ianuariu. — Impĕratulŭ fiindŭ răcitŭ a trebuitŭ sĕ păzéscă erĭ patulŭ. Balulŭ dela operă s'a amânatŭ pe ḑiua de 30 Ianuariu n.

Mannheim, 21 Ianuariu. — S'a constatatŭ că calfa de mĕsarŭ arestatŭ erĭ în Hochheim are pe palmă o rană de tăiătură, şi că acum optŭ ḑile s'a aflatŭ în Frankfurt. Semnalmentele consună cu descrierea personală, comunicată poliţiei criminale din Frankfurt, a bănuitului ucigaşŭ alŭ consilierului poliţienescŭ Rumpff.

Viena,21 Ianuariu. — Impĕrătésa a plecatŭ erĭ séră la Miramare. Impĕratulŭ a însoţit'o la gară.

Insciinţare.

P. T. DD. carĭ au rĕspunsŭ preţulŭ pentru »Invĕţĕmêntulŭ intuitivŭ" suntŭ rugaţĭ a fi cu răbdare. Opulŭ, din lipsa numĕrului neîndestulitorŭ de prenumeranţĭ, s'a pusŭ sub tiparŭ numai în ḑilele acestea, şi în prevederea lucrului îngrămăditŭ la tipografiă numai prin luna lui Marte se va puté terminá. Prenumeratiunĭ se mai primescŭ totŭ cu 1 fl. v. a.; iar după eşirea de sub tiparŭ cartea pentru reprenumeranţĭ va costa 1 fl. 50 cr.

Gherla 3/15 Ianuarie 1885.

V. Gr. Borgovanŭ. m. p.
profesorŭ.

DIVERSE.

Sfêrşitulŭ lumei. — Celŭ ce are banĭ sĕ se grăbéscă ai cheltui folosindu-se de avuţia lui. Celŭ ce n'are sĕ se împrumute, ér celŭ ce are datorii vechĭ, sĕ facă câtŭ mai curêndŭ alte noui şi sĕ promită creditorilorŭ lui cu jurămêntŭ că le va plăti pe tóte împreună cu dobêndă de 150 la sută la 1 Ianuariu 1887. Póte sĕ facă acestŭ jurămêntŭ cu consciinţă curată, căcĭ nu va avea sĕ împlinéscă făgăduiala lui, fiindcă în anulŭ viitorŭ 1886 va peri lumea. Despre acésta nu încape nicĭ o îndoială căcĭ aşa se citesce în cartea lui Nostradamus, celŭ mai învĕţatŭ dintre învĕţaţii carĭ prorocesce peirea lumei prin următórele cuvinte: „Când sfântulŭ George rĕstignesce pe Cristŭ, când sfântulŭ Marcu îlŭ reînviază şi când sfântulŭ Ionŭ îlŭ va purta, atuncĭ a sunatŭ ultima oră a lumei.« Acésta va sĕ ḑică: finele lumei se va întêmpla când Vinerea mare va cădea la 23 Aprilie (Sf. George,) Pascele la 25 Aprilie (Ev. Sf. Marcu) şi Jouia verde la 24 Iuniu (Sf. Ionŭ.) Tóte acestea se întêmplă la anulŭ 1886. — Spre mângăerea nóstră, nu se potrivesce cu calendarulŭ nostru.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 20 Ianuarie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ ungară 6%	—.—
Rentă de aurŭ 4% . . .	96.25
Rentă de hârtiă 5% . .	92.80
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	121.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	106.30
Bonurĭ rurale ungare . .	101.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C1.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.75
Bonurĭ rurale transilvane	101.—
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului .	118.—
Renta de hărtiă austriacă	82.90
Renta de arg. austr. . .	83.70
Renta de aurŭ austr. . .	106.40
Losurile din 1860 . . .	137 80
Acțiunile băncei austro-ungare	864 —
Act. băncei de creditŭ ung.	310.75
Act. băncei de creditŭ austr.	299.75
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
Napoleon-d'orĭ	9.77½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	60.35
Londra 10 Livres sterlinge	123.75

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 6 Ianuarie st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	87½	88
Renta rom. amort. (5%) . .	92	93
» convert. (6%) . .	85	86
Împr. oraș. Buc. (20 fr.) . .	30	32
Credit fonc. rural (7%) . .	95	96
» „ „ (5%) . .	79	80
» » urban (7%) . .	90	92
» » » (6%) . .	85	87
» » » (5%) . .	77	78
Banca națională a României	110C	1110
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	226	—
« » » Națională . .	—	—
Aurŭ	17½%	18%
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 21 Ianuarie st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.40	Vênd.	8.43
Argint românesc	»	8.35	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	9.75	»	9.77
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	127·5	„	128·5
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potu cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a căilei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timișŭ	1.33	—	—	10.15
Brașovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighișóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediașŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blașiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiușŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vințulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clușiu (	10.08	5·59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeșdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirișŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezŏ-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velințe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezŏ-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriș	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeșdu	8.38	5.11	—	
Clușiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriș	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vințulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiușŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blașŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copșa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediașŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigișóra	4.50	4.17	12.15	
Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Brașovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timișŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiușŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vințulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Șibotŭ	4.35	11.43	
Orăștia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborșin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulișŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovațŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovațŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulișŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborșin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăștiă	10.47	3.46
Șibotŭ	11.14	4.20
Vințulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiușŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timișóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroșenĭ**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Hațegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Banița	6.43
Petroșenĭ	7.00

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroșenĭ	8.56
Banița	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Hațegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.